INTELLIGENCE INFO

ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 – 8159, Volumul 1, Numărul 1, Septembrie 2022

Ce este intelligence-ul? Cum îl studiem?

Tiberiu Tănase

Pentru a cita acest articol: Tănase, Tiberiu (2022), Ce este intelligence-ul? Cum îl studiem?, *Intelligence Info*, **1**:1, 3-9, https://www.intelligenceinfo.org/ce-este-intelligence-ul-cum-il-studiem/

Publicat online: 21.07.2022

Ce este intelligence-ul? Cum îl studiem?

Tiberiu Tănase

Rezumat

Eseul urmărește variatele abordări pe care cercetătorii le-au încercat în studierea rolului intelligence-ului în politica națională și internațională. Acesta ia în considerare numeroasele strategii metodologice şi epistemologice care au caracterizat studiul „intelligence-ului" de-a lungul ultimilor 50 de ani şi argumentează că, încă de la începutul lor, studiile asupra „intelligence-ului" au fost caracterizate prin interdisciplinaritate și deschidere față de diferite abordări conceptuale. Istoricii, politologii, sociologii și profesioniștii și-au adus cu toții contribuția la domeniul în plină extindere al cercetărilor legate de chestiunile de „intelligence". În concluzie se poate afirma despre intelligence cercetarea interdisciplinară poate fi unul dintre cele mai mari avantaje ale acestui nou subdomeniu și se poate argumenta necesitatea unei extindere şi adâncire a agendei studiilor de intelligence.

Cuvinte cheie: intelligence

INTELLIGENCE INFO, Volumul 1, Numărul 1, Septembrie 2022, pp. 3-9
ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 - 8159
URL: https://www.intelligenceinfo.org/ce-este-intelligence-ul-cum-il-studiem/

Primii câţiva ani ai secolului XXI au fost martorii unei transformări a rolului „intelligence-ului" secret în politica internaţională. Problemele legate de „intelligence" şi securitate sunt acum mult mai prezente în discursul politic occidental, ca şi în conştiinţa publică mai lărgită. Aşteptările publice faţă de „intelligence" n-au fost niciodată mai mari, iar aceste cerinţe includ o mult mai mare dezvăluire a informaţiilor până atunci secrete. Acest lucru poate fi atribuit în mare măsură şocului provocat de atacurile teroriste din septembrie 2001. Aceste evenimente au adus în atenţie vulnerabilitatea societăţilor occidentale şi importanţa unor informaţii de calitate despre ameninţările teroriste. Însă dezvăluirile despre rilul „intelligence-ului" în construcţia de după cel de-al doilea război mondial din Golf au jucat un rol la fel de important în transformarea profilului „lumii secrete" în societatea occidentală. Aşa cum a arătat Christopher Andrew în contribuţia sa la această colecţie de studii, ***„În doar un singur an, ameninţarea creată de Osama ben Laden şi Saddam Hussein a reuşit să schimbe politica guvernului britanic asupra uzului public al intelligence"-ului.***

*R*elaţiile dintre liderii politici şi consilierii lor pe probleme de „intelligence" au ajuns să fie o preocupare publică într-o măsură fără precedent, atât în Anglia cât şi în SUA. Atât prim ministrul Tony Blair cât şi preşedintele George W. Bush au fost „intoxicaţi" cu informaţii distorsionate în mod intenţionat, pentru a le justifica de criza de a declanşa războiul din Irak din 2003. Nevoia unei înţelegeri mai bune atât a naturii procesului de „intelligence", cât şi a importanţei sale în cadrul politicii de securitate naţionale şi internaţionale nu a fost niciodată mai evidentă.

„Să înţelegem intelligence-ul în secolul XXI" reuneşte puncte de vedere ale universitarilor, jurnaliştilor şi foştilor profesionişti în privinţa naturii intelligence-ului şi a rolului său variat în politica internă şi internaţională. Lucrarea examinează şi dezvoltarea intelligence-ului ca arie de studii academice şi evaluează contribuţia sa crescătoare la studiul relaţiilor internaţionale. Ea are ca scop studierea modului în care este studiat subiectul, în ce scop şi cu ce consecinţe.

Sunt aproape 5 decenii de când „intelligence"-ul a apărut ca subiect al unor studii academice serioase, în publicaţia lui Sherman Kent „intelligence-ul strategic pentru politica externă americană". Cu circa 20 de ani în urmă doi eminenţi istorici englezi ai menţionat descrierea intelligence-ului a lui Sir Alexander Codogan ca „dimensiunea lipsă a relaţiilor internaţionale. Dezvoltarea studiilor de intelligence ca subdomeniu al relaţiilor internaţionale nu a încetat din acel moment să tot ia avânt. Iniţial teren al politologilor, rolul „intelligence-ului" în politica internă şi internaţională atrage acum atenţia unui număr tot mai mare de istorici. Ca obiect de studiu, acesta

este bine dezvoltat în centre de învăţământ şi cercetare atât în Europa cât şi în America de Nord. Ca rezultat, studiul securităţii internaţionale a fost influenţat din ce în ce mai mult de înţelegerea mai clară a rolului intelligence-ului în politică. – deşi Christopher Andrew susţine „intelligence-ului" îi este încă refuzat adevăratul său loc în studiile despre Războiul Rece". Şi, aşa cum Andrew argumentează convingător în colecţia sa, subiectul specific şi potenţial crucial al SIGIMT rămâne aproape în întregime neglijat în istoriografia Războiului Rece.

Creşterea rapidă a intelligence-ului ca un centru al curiozităţii academice va continua cu siguranţă. Progresele recente în dezvăluirile arhivelor, accelerate de sfârşitul Războiului Rece şi de atitudinile schimbătoare faţă de secretul oficial şi faţă de activitatea serviciilor de informaţii şi securitate au facilitat în continuare cercetare, înţelegerea şi dezvoltarea. Documentele recent puse la dispoziţie, alături de numeroase alte surse, oferă ocazia de a reconsidera vechile consideraţii despre motivele politicienilor şi caracterul internaţional al politicii externe şi de securitate. Evenimentele de la 11 septembrie şi războiul din Irak au concentrat atenţia pe toate aspectele subiectului. În lumina acestor evoluţii, timpul pare să fi avut dreptate păstrând ceea ce a fost realizat în domeniul relativ nou al cercetărilor reflectând asupra abordărilor metodologice variate utilizate de cercetători, ca şi asupra presupunerilor epistemologice care sprijină cercetarea şi scriu despre intelligence.

Ce este intelligence-ul? Cum îl studiem?

Percepţiile obişnuite, precum şi înţelegerea generală a naturii (esenţei) intelligence-ului şi a rolului său în cadrul relaţiilor internaţionale lasă multe lucruri nerezolvate. Un punct de plecare este întrebarea: ce este intelligence-ul ? Felul de a fi al intelligence-ului a definit condiţiile necesare abordării cercetării şi elaborării de lucrări pe acest subiect. Caracterizarea clasică a intelligence-ului făcută de Sherman Kent acoperă „cele trei lucruri separate şi distincte la care cei dedicaţi acestuia se referă de regulă atunci când utilizează cuvântul; acestea sunt: cunoaştere, tipul de organizaţie care produce acea cunoaştere şi activităţile întreprinse de acea organizaţia. În cele mai recente analize, intelligence-ul este înţeles ca procesul de culegere, analiză şi utilizare a informaţiilor. Totuşi, dincolo de asemenea definiţii de bază, există concepţii divergente ale exact ceea ce este intelligence-ul şi la ce foloseşte el. Aşa cum a observat Der Derian, acest lucru se întâmplă pentru că „intelligence"-ul este cel mai puţin înţeles şi cel mai puţin teoretizat domeniu al relaţiilor internaţionale" David Koln, unul dintre cei mai eminenţi cercetători ai domeniului, se plânge într-un mod asemănător, afirmând că „nici

una dintre definiţiile pe care le-am văzut nu funcţionează”.o scurtă trecere în revistă a variatelor aspecte ale studiului „intelligence”-ului scoate la lumină dificultăţile inerente în orice căutare a unei definiţii cuprinzătoare.

Mulţi observatori tind să înţeleagă intelligence-ul în primul rând ca o unealtă a politicii externe şi de apărare. Alţii se centrează pe rolul său în securitatea internă. Cu toate acestea, alţii se concentrează pe rolul pe care serviciile de informaţii l-au jucat ca mecanism al opresiunii statale.o interesantă divergenţă de opinii este legată de caracterul de bază al intelligence-ului. Michael Herman (un fost profesionist) îl priveşte ca pe o formă de putere a statului în propriul său drept, iar această conceptualizare este în centrul analizei în influentul său studiu „puterea intelligence-ului în timpul păcii şi al războiului”. John Ferris (un istoric) utilizează o viziune diferită, considerând că „intelligence-ul nu este o formă de putere, ci un mijloc de dirijare a utilizării acesteia, fie ca amplificator al forţei brute, fie prin ajutorul dat în înţelegerea mediului înconjurător şi a opţiunilor care există, iar ulterior în modalitatea de aplicare a forţei sau a influenţei şi împotriva cui” Indiferent de formula adoptată şi indiferent de calitatea intelligence-ului oferit, cel mai important rămâne discernământul liderilor politici şi abilitatea de a jongla cu valoarea şi limitele intelligence-ului

Prin urmare, cum definim munca de intelligence?

Ar trebui să distingem între informaţia „secretă” şi cea din „surse deschise”? chimbă Internetul modul în care noi evaluăm informaţia din surse deschise? Ce anume diferenţiază procesul de intelligence de activităţile de culegere a informaţiilor al altor agenţii guvernamentale? ichael Herman a oferit o soluţie la această problemă prin „intelligence-ului guvernamental” cu „organizaţiile specializate care au acel nume , precum şi ceea ce fac şi produc acestea”.Această distincţie poate deveni la un moment dat problematică, şi anume în cazul în care se ajunge la analiza impactului intelligence-ului asupra deciziilor luate.

Evaluările schiţate de agenţiile de informaţii sunt de regulă bazate pe o combinaţie de surse de informare „secrete” şi „deschise” iar un procent substanţial al informaţiilor din sursele deschise este destul de adeseori realizat din materiale obişnuite şi procesate de alte departamente guvernamentale, mass media obişnuită şi chiar din activităţi ce au fost sub contracte unor agenţii nonguvernamentale. De vreme ce toate aceste domenii nu pot fi definite în mod rezonabil ca

activitate de intelligence, acest lucru sugerează că esenţa intelligence-ului stă în nivelul analizei sau evaluării.

Problema e că evaluările sunt doar un element al procesului de luare a deciziilor, iar clarificarea pe care o aduc acestea pot doar completa informaţiile puse la dispoziţie de alte agenţii guvernamentale sau alte surse de informaţii la nivel de decizie. De aceea, este dificil să faci consideraţii demne de încredere despre ceea ce este exact intelligence-ul şi cum influenţează acesta luarea deciziilor. Ar trebui ca cercetătorii să accepte acest nivel de imprecizie ca inevitabil? Sau, dimpotrivă, ar trebui să ne străduim în continuare să ajungem la o definiţie a intelligence-ului care să rezolve această incertitudine?

O excelentă ilustrare a dificultăţilor inerente în definirea intelligence-ului este controversata chestiune a intervenţiei secrete în cadrul altor societăţi (care de regulă este denumită „acţiune sub acoperire ". Cercetătorii au ignorat deseori acţiunea sub acoperire în analizele lor de intelligence. Aşa cum a argumentat Elisabeth Anderson „problematica specifică a acţiunii sub acoperire ca element de intelligence nu a fost suficient de serios abordată în cadrul studiilor". Tot ea observă în continuare că, „în timp ce mediile academice au dezvoltat diverse concepte teoretice pentru a explica alte instrumente ale relaţiilor internaţionale – spre exemplu armele, comerţul şi diplomaţia -, separarea acţiunii sub acoperire de instrumentele „tradiţionale" de politică externă înseamnă că aceste concepte identice nu au fost aplicate acţiunii sub acoperire.

Există unele divergenţe substanţiale între abordările studiilor de intelligence. Prima abordare, sprijinită mai ales printre istorici, doar de asemenea specifică şi abordări teoretice care caută să explice relaţiile dintre structura organizaţională şi politică, concepe studiul intelligence-ului în primul rând ca pe un mijloc de obţinere de noi informaţii pentru a explica deciziile specifice luate de politicieni atât pe timp de pace cât şi pe timp de război.

O a doua abordare se străduieşte să stabilească modele generale care pot explica succesul şi eşecul din cadrul procesului de intelligence. Caracteristică abordărilor ştiinţelor politice, aceasta se concentrează aproape exclusiv pe nivelurile de analiză şi decizie. Partizanii acestei abordări atribuie o importanţă crucială obstacolelor structurale şi cognitive în cadrul utilizării efective a intelligence-ului în procesul politic. Scopul este identificarea şi analiza înclinaţiilor personale, politice şi instituţionale care caracterizează organizaţiile de intelligence şi care afectează performanţa acestora în cadrul procesului de luare a deciziilor. Accentul este pus pe rolul preconcepţiilor şi al presupunerilor fundamentale în condiţionarea modului în care este analizat şi utilizat intelligence-ul. Rezultatul a fost

o serie de pătrunderi în natura percepţiei şi a percepţiei greşite, dificultatea în prevenirea surprizei şi politizarea procesului de intelligence.

Aceste prime două abordări conceptuale se centrează în primul rând pe intelligence ca instrument de politică externă şi de apărare.

O a treia abordare se concentrează pe funcţia politică a intelligence-ului ca mijloc de control statal. În particular, deceniul trecut a cunoscut apariţia unui gen de literatură ştiinţifică, istorică şi politică pe acest subiect. Dacă Gestapo-ul a fost mult timp un subiect de studiu istoric, materialele scoase recent din arhive au oferit cercetătorilor posibilitatea de a studia rolul serviciilor de securitate ale statului în viaţa politică şi socială din URSS şi statele blocului estic după 1945. Aest lucru a asigurat o stimulare a unui nou val de cercetători ai controlului statului începând cu anul 1789. istoricii lucrează acum la o variată tematică de subiecte, de la rolul serviciilor de informaţii britanice şi franceze în menţinerea controlului imperial în afara graniţelor la activităţile serviciilor de securitate de genul MI5 sau FBI şi impactul lor asupra culturii politice în Marea Britanie şi Satele Unite.

Cele mai bune lucrări despre intelligence cuprind toate aceste trei abordări de mai sus în diferite moduri. Însă există aproape întotdeauna diferenţe de accent, chiar şi în lucrările făcute care au fost esenţiale în impulsionarea cercetărilor. În centrul acestor divergenţe se află dezacordul privind măsura în care asumările politice şi cultura politică modelează procesul de intelligence la toate nivelurile. Puţini vor nega faptul că procesul de identificare a ameninţărilor este legat inevitabil de alegerile şi asumările politice.

Acelaşi lucru este valabil pentru culegerea, evaluarea şi diseminarea informaţiilor asupra acestor ameninţări. Totuşi, modul în care înţelegem procesele politice şi cultura politică este esenţial. Cercetătorii nu acordă toţi o aceeaşi importanţă culturii politice şi ideologiei. Spre exemplu, Christopher Andrew argumentează că „pentru avansarea cadrului conceptual al studiilor de intelligence este esenţial să se facă o distincţie mai clară decât este făcută de obicei în prezent între rolurile comunităţilor de intelligence în regiunile autoritare şi democratice.” Este interesant de observat, spre exemplu, că primele două direcţii de cercetare tind să acorde mai puţină atenţie importanţei asumărilor ideologice în activitatea de culegere, analiză şi utilizare a informaţiilor decât a face cea de-a treia.

Bibliografie

Understanding Intelligence in the Twenty-First Century Journeys in Shadows, Editori Peter Jackson și L.V. Scott